

OPIS TRASY 43 RAJDU POWSTAŃCÓW 1863 ROKU
"ŚLADAMI ŁUKI BAKOWICZA"
21 KWIETNIA 2018 R.

START: Spotkanie na Placu Wojewódzkim w Sieradzu.
Sprawy organizacyjne.

Z Placu udajemy się autokarami do Sędziejowic.

Wg legendy wieś wzięła swoją nazwę od rycerza Sędzieja, który na wielkiej polanie na wzgórku oblanym wodami jeziora wznosił solidny drewniany gródek.

Pierwsza pisana wzmianka o Sędziejowicach pochodzi z bulli papieża Innocentego II z 1136 roku. Wydarzenie to upamiętnia kamienny obelisk znajdujący się w centrum wsi. Pierwsza świątynia została erygowana prawdopodobnie już w XIII wieku, natomiast pewnym jest, że istniała ona w roku 1366. Z dokumentu z roku 1392 dowiadujemy się, że sędziejowicki pleban nosił imię Dominik. Do czasów rozbiorów majątek pozostawał w rękach Kościoła. Od roku 1842 z nadania carskiego Sędziejowicami włada gen. Łazunow.

Wieś Sędziejowice rozstrząsała bitwa, która rozegrała się tu w czasie powstania styczniowego. Wojenny naczelnik województw kaliskiego i mazowieckiego gen. Edmund Taczanowski zarządził w rejonie Sędziejowic koncentrację oddziałów powstańczych. Kiedy we wsi stacjonowało już około 1600 powstańców, do Sędziejowic wpadli na koniach kozacy ścigający resztki oddziału Bąkowskiego. Rosjanie nie byli świadomi, że napotkają tu znaczne siły powstańcze. Rozpoczęła się nierówna walka, której losy rozstrzygnął ostatecznie oddział kosynierów pułkownika Franciszka Kopernickiego. Powstańcy wybili niemal w pień oddział rosyjski w akcie zemsty za nieusłuchanie rozkazu poddania się i otwarcie ognia do powstańców zmierzających w stronę kozaków celem rozbicia ich.

Na cmentarzu sędziejowickim, gdzie rozegrała się ostatnia scena dramatu, znajduje się grób powstańców, na którym widnieje napis: „Mogiła zbiorowa powstańców z 1863 r. poległych w bitwie pod Sędziejowicami. Cześć bohaterom walk o niepodległość ojczyzny”. Zobaczyć również można znacznie okazały pomnik ku czci poległych Rosjan, który powstał w dziesiątą rocznicę bitwy.

Sędziejowiczanie, czcąc pamięć uczestników walk z caratem, nazwali imieniem Powstańców 1863 r. Zespół Szkół Ogólnokształcących.

W 150 rocznicę wybuchu powstania styczniowego w centrum wsi wzniesiono pomnik ku czci powstańców.

Echa bitwy pod Sędziejowicami rozeszły się po polskiej ziemi. Maria Konopnicka napisała wiersz pt. „O Zarembie - 1863 r. w sierpniu pod Sędziejowicami”, który zaczyna się słowami:

*A w Sieradzkiej Ziemi
Łokietkowej ziemi
Zniósł tam Moskwę Taczanowski
Z kosyniery swemi.*

Obecnie Sędziejowice są prężnie funkcjonującą gminą w powiecie łaskim, szczególnie na polu kultury. Jest to m.in. zasługą Grzegorza Brożyńskiego, sędziejowiczana, długoletniego Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury, założyciela wielu zespołów pieśni i tańca, współtwórcy licznych sukcesów GOK.

Jednym z najcenniejszych zabytków Sędziejowic jest dworek z XIX wieku należący niegdyś do gen. Ługanowa, znajdujący się na terenie Zespołu Szkół Rolniczych.

Sędziejowice są stolicą gminy. Wójtem gminy Sędziejowice jest Jerzy Kotarski.

Spod pomnika w Sędziejowicach udajemy się na miejscowy cmentarz, aby złożyć hołd Powstańcom Styczniowym.

Następnie wyruszamy w pieszą wędrówkę trasą: Sędziejowice – Stare Kozuby – Nowe Kozuby – Podule – Sobiepany – Brzeski – Grabia – Sędziejowice (Zespół szkół Rolniczych im. Władysława Grabskiego)

Stare i Nowe Kozuby pojawiły się w źródłach historycznych już w XIV wieku. W Nowych Kozubach, nad rzeką Grabią znajduje się zabytkowy młyn, w którym działa dziś niewielka elektrownia wodna „Mewa”.

Rzeka Grabia jest prawy dopływem Widawki. Jej długość wynosi 77 kilometrów. Grabia jest jedną z najczystszych rzek w Polsce, dlatego też wzdłuż jej biegu znajdują się liczne zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszar chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000 „Grabia” dla ochrony ptaków, rezerwat oraz Park

Krajobrazowy Międzyrzecz Warty i Widawki. Wzdłuż rzeki poprowadzony został pieszy turystyczny” Szlak Młynów nad Grabią”.

***Podule** to stara wieś, o której wzmiankowano w źródłach pisanych w XIV wieku. Osadnictwo istniało tu jednak znacznie wcześniej, o czym świadczą znaleziska archeologiczne, m.in. groby ciałopalne sprzed trzech tysięcy lat.*

*Wg legendy nazwa **Sobiepany** pochodzi od dwóch bogatych gospodarzy, którzy mieszkali po obu stronach drogi i każdy z nich mówił, że jest sam sobie panem. W każdej legendzie jest trochę prawdy – w dokumencie sprzed roku 1489 zapisano, że dziedzice Sobiepan toczyli między sobą spór (jednak pierwsza wzmianka o miejscowości w źródłach pisanych pochodzi z XIV wieku). W Sobiepanach urodził się Antoni Wincenty Anastazy Paparona Pstrokoński, wybitny archiwista, dzięki któremu powstały słynne Teki Pstrokońskiego. W Sobiepanach znajduje się kurhan, gdzie najprawdopodobniej spoczywa poległy w bitwie pod Sędziejowicami kozak.*

*Na skraju wsi **Brzeski** znajduje się odrestaurowany młyn nad Grabią o nazwie „Krzywda”. Pierwsze zapiski o wsi i znajdującym się tam młynie pochodzą z XV-XVI wieku.*

Kolejna wieś, o której pisano już w XIV wieku to Grabia. Pomędzy Grabią a Sędziejowicami, w lasach w okolicach historycznej wsi Emilianów, znajduje się pomnik powstały w miejscu śmierci ppor. Edwarda Kramarskiego, polskiego pilota poległego we wrześniu 1939 roku.

Na skraju Sędziejowic znajduje się miejsce, gdzie posadzono las z okazji 150 rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego i bitwy sędziejowickiej. Wszystko odbyło się pod czujnym okiem leśników. Tegoroczny Rajd Powstańców 1863 r. „Śladami Łuki Bakowicza” odbywa się dzięki wsparciu finansowemu m.in. Nadleśnictwa Kolumna, na czele którego stoi Nadleśniczy Adam Pewniak.

ZAKOŃCZENIE RAJDU: Zespół Szkół Rolniczych im. Władysława Grabskiego w Sędziejowicach.

Komandorem 43 Rajdu „Śladami Łuki Bakowicza” jest Witold Drozd, a zastępcą komandora – Jadwiga Brożyńska. Nad całością przedsięwzięcia czuwa Zarząd Oddziału PTTK w Sieradzu na czele z Prezes Wiesławą Sujecką.

Witold Drozd